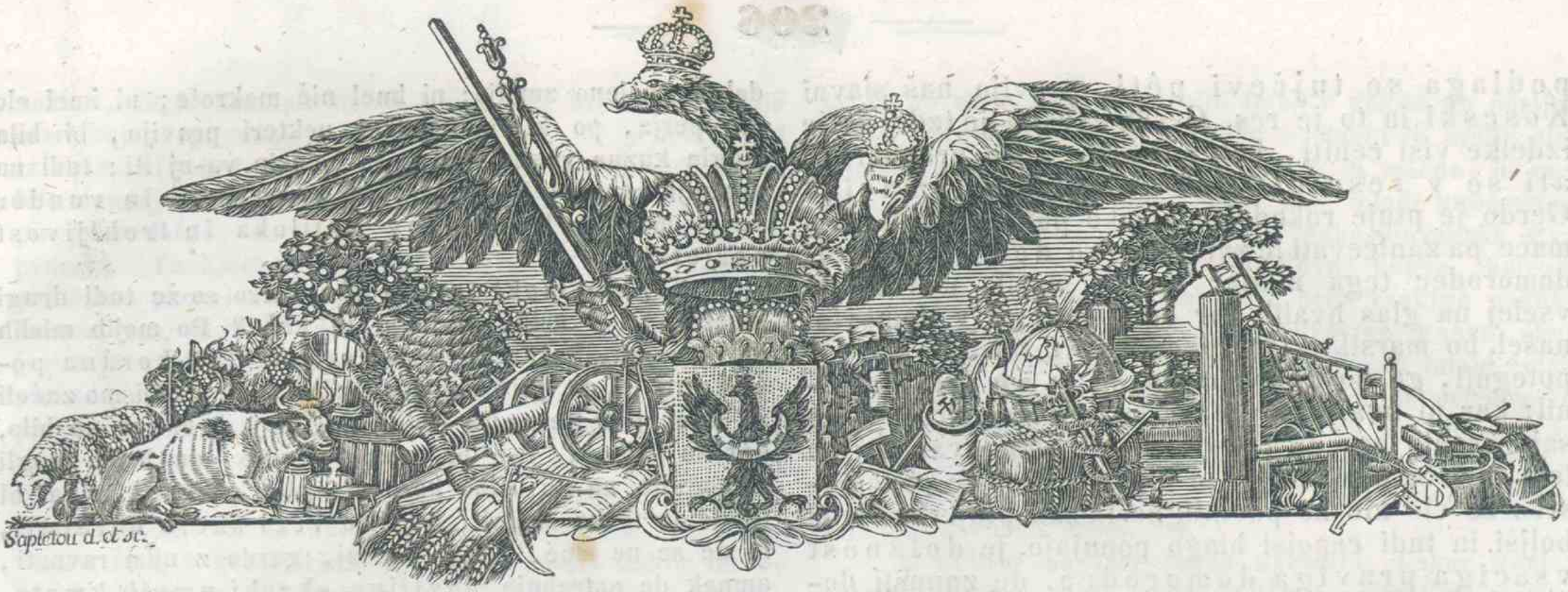

Kmetijske in rokodélske novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj IV. *V srédo 30. Grudna 1846.* List 52.

Gospod, pri nas ostani!

(Na konci leta).

Popotniki smo vtrudeni
In pot nam je neznana,
Ki od modrosti Tvoje nam
Prihodnje še je dana;
S težavam' smo povsod obdani —
Gospod, pri nas ostani!

V oblasti smo sovražnika,
Ki nam nastavlja mréže;
Preslábi smo, mu braniť se,
S pomotami nas véže;
Obváruj nas, sej Teb' smo vdani —
Gospod, prí nas ostani!

Dobrot, k' si nam dodélil jih,
Prerajtat' ni števila,
V nesréči, v sréči čula je
Nad nami rôka mila,
Zdaj prosimo hvaležno zbrani:
Gospod, pri nas ostani!

In če vihár je strašil nas,
De smo se šibe bali,
U svoji smo nezmožnosti,
Pred Tabo trepetali:
Je angelj Tvoj na naš' bil strani —
Gospod, pri nas ostani!

Vodila nas v življenji je
Previdnost Tvoja svéta,
De zdravi srečno smo prišli
Do konca tega léta;
Utrudeni smo in zaspani —
Gospod, pri nas ostani!

In kadar pride ojstri dan,
Ki k Tebi nas pokliče,
Nej duh volján namésti nam
Dél naših sódne priče;
Takrat Gospod pri nas ostani!
Gospod, pri nas ostani!

Malavašič.

Odperto pismo Krajncam in Štajarcam.

Gotova je, de Krajnski in Štajarski kmetovavci so zavoljo dosti lastnost hvale vredni, in prav bi bilo, de bi jih v več rečeh mi Primorci posnemali; kar pa snago zaklanih prešičev vtiče, bi bilo prav, de bi se oni po nas ravnali.

Ljubeznjivi bratje in sestre! Prešiče veste lepo zrediti, zakaj bi pa zaklanih ne očistili, de bi vsak človek mogel reči, lepi bohi so — lep špeh je! Kar ga pri nas (v Primorskim) perredimo, je tako lep rumen, de ga je veselje viditi; le škoda, de ga premalo perredimo. Ko bi dovelj domačiga imeli, nikoli bi ne hotli vašiga kupovati, zakaj prav malo našimu enakiga semkej perpeljete; večidel ima tako gerdo kožo, de se mora snažnim ljudém gnjusiti.

Predragi sosedje, posebno na Gorenskim! koliko si prizadevate prejo in platno ubeliti in olepšati (k naši škodi) — pa za snago špeha tako malo skerbite! Kaj bi vam storilo, se per prešičih z gorko vodo in noži v rokah malo več pomuditi? Pa bi bilo lepši blago. Če bi pri nas o bendimi grozdje devali v nečedne in smerdljive posode, in potem mošt v plesnjove sode, ali bi vam potle vino dopadlo? Ravno taka je pri mastnjini, žiti, sadji in vsim drugim; snažnosti in zračnosti vse reči potrebujejo. Zatorej ste prošeni zanaprej prešiče bolj čistiti, pridno soliti, in karkoli vam je moč v zračnih (vetrenih) shrambah hraniti, k svojimu pridu! Sej vsak snažno in dobro blago rajši kupi. Pa tudi vam ne bo nič škodvala lepši in boljši jed.

Z ječmenam se tudi ne znate prav obnašati v svojih krajih: zakaj bi ga boljši ne obdelovali? Pri nas (v Primorskim) ga tako obtolčejo in očistijo, de je obdelan lep ko rajž. In zakaj bi ne bil lep? Saj ni treba nobene posebnosti; nekaj več časa ga pustiti v stopi. Saj goni voda béte.

Ipavci, prijatli vsih Slovencov.

Ali se smejo ptuji rokodelci viši ceniti, kakor domači?

Vsak verli domorodec mora svojo domovino ljubiti in ji vse dobro želeti, pa ji tudi karkoli more, dobriga storiti. Kdor zaničuje se sam,

podlaga se tujčevi pêti, pravijo naš slavni Koseski in to je res. Gerda navada je tedej ptuje izdelke viši ceniti, kot domače, brez prevdarka: ali so v resnici tudi boljši od domačih? Gerdo je ptuje rokodelce visoko povzdigovati, domače pa zaničevati le zató, kér so domači. Verli domorodec tega nikdar ne bo storil, marveč bo vselej na glas hvalil, kar bo dobriga v domovini našel, bo marsikteriga rokodelca iz tamnote na dan potegnil, ga po deželi razglasil in mu dela naklonil; kar ni hvale vredniga, bo raji zamolčal ali pa saj z rahlo besedo poboljšati si prizadeval. Če pa leta in leta pretekó, in to ali uno domače rokodelstvo se clo nič ne povzdigne in nam ptuji rokodelci boljši in tudi cenejši blago ponujajo, je dolžnost vsaciga praviga domorodca, de zapustí domačiga rokodelca in se k unimu oberne, ki boljši blago izdeluje. Le po ti poti se zamorejo domači rokodelci iz svojiga spanja izbuditi in persiliti, de s časam naprej gredó! Hud pomoček je sicer ta, pa je edini in gotovi za povzdigo domačiga rokodelstva. Taka je povsod in na celim sveti; človek mora človeka in narod narod dregati, de gresta obá naprej. Tako ravná tudi zdravnik, ki dostikrat le z grenjkimi in zopernimi zdravili zamore bolezin odgnati — večkrat mora bolniku clo roko ali nogo odrezati, de mu življenje ohrani. Bolí, bolí: pa drugači ne more biti!

Za nami bojo še ljudjé prišli in zmirej bolj brihtni, zmirej bolj umetni bojo. Mi tedej le za boljši zarod rokodelcov skerbimo, če nismo zadovoljni z vsacim delam vsaciga mojstra Skaza, in ga s tem silimo, de da svojiga sina k boljšimu mojstru, kakor je on sam, in de ga na ptuje pošlje.

Železna cesta je cesarska naprava; Cesar gotovo vseskozi skerbijo za prid svojih podložnih in s teškim sercam dostikrat kaj ukažejo, kar temu ali unimu prihodke zmanjša. Pa Cesar — dobrotljivi oče — morajo skerbeti za občinski prid, ne le za dobiček posamesnih ljudí; zatorej so ukazali železnico napraviti, ktera bo marsikteriga hudo zadéla, veči število ljudí pa bo osrečila in njih prihodke povikšala.

Lejte, ljubi kmetje in rokodelci, taka je povsod; zatorej zdaj ni več čas za spanje, temuč za napredovanje, učenje, posnemanje, kar nas dobriga ptujci učijo. Dr. B.

Še nekaj zastran korúnove bolezni.

Lanjsko leto sim si iz več krajev po Krajnskim korúna nabral in ga zavoljo njegove bolezni na tanjko ogledoval. Kar je bilo zdraviga viditi, sim ga čez zimo spravil v klet in ga položil na zidek blizo okna, kakih 6 čevljev visoko od tal. Nekaj tega sim letašnjo spomlad posadil, nekaj pa za prihodnje ogledovanje še v kleti ležati pustil. De je bilo med tem korúnam veliko taciga, ki je bil popolnama zdrav, sim se iz tega pripričal, kér sim ga lani prerezal, tudi od znotraj na tanjko ogledal in pri natanjčnim ogledi nič bolniga našel. Tako prerezaniga sim spravil v kleti.

Unidan spet pregledujem spravljeni korún in lejte! kaj sim zapazil? Na 3 do 4 palce dolzih poganjkih je obrodil — pa brez perja — veliko mladih korúnčkov, po lešniki ali orehi debelih, ki so bili večidel letašnji korúnovi gnjilobi podverženi! Pokazal sim tako bolán korún častitljivi Ljubljanski kmetijski družbi in ga po nji tudi vsim drugim avstrijanskim kmetijskim družbam na ogled in za presodik poslal.

Ta korún je bil lani zdrav, ali je bil saj zdrav viditi; ni prišel ne v ilovnato, ne pešeno, ne slabo ne dobro gnojeno zemljo; ni imel nič mokrote; ni imel clo nič perja, po kterim, kakor nekteri pravijo, bi bila môgla kužna vunanja sapa in bolezin va-nj iti; tudi na vunanji sapi ni bil in tudi na sonci ne — in vunder se je mladih korúnčkov gnjiloba in trohljivost perjela!

Kaj nam neki ta prigodba, ktero so že tudi drugi kmetovavci skusili, spričuje in kaže? Po mojih mislih nič druziga, kakor de je natora našiga korúna popačena in de je korún oslabel, kér ga nismo začeli že davnej iz semena rediti. Bog daj, de bi res ne bilo, kar se bojimo! Vse pa nam spričuje, de bomo mogli prihodnjič na ta silno koristni sadež, brez kteriga bi ljudjé le teško shajali, veliko veči skerb obračati, in de se ne smé, kakor dozdaj, gerdo z njim ravnati, ampak de potrebuje pazljive skerbí umnih kmetovavcov! F. Šmidt.

Popis perve sadne razstave v Ljubljani.

(Konec.)

Žlahtno sadje v razstavo dano od gosp. Friderika Greseljna, posestnika in c. k. uradnika pri deželnim poglavarstvi v Ljubljani, zasluži veliko veliko hvalo; posebno so gosp. Greseljnove hruške nar imenitniših plemén. — Gospá Ana Janežova, vdova v Ljubljani, je razstavila dobriga španjskiga grojzdja, paradižnic in kumar. — Kdor v Ljubljani hoče nar žlahtnejših hrušek raznih plemén dobiti, mora iti k gospodu Jožefu Seunigu, starjimu; tukej bo našel veliko plemén nar imenitniših hrušk, pa tudi jabelk, akoravno stari gosp. Seunig imajo posebno veselje le s hruškami. Tukaj pa bo tudi dobil žlahtnih cepičev po volji, zakaj gosp. Seunig, so za poboljšanje krajnske sadjoreje ves goreč gospod. Bog Jim daj še veliko let ljubo zdravje! Oní so tudi svojiga zéta, gosp. Dragotina Rünageljna, dosluženiga c. k. stotnika, za sadjorejo močno vneli, ki je pri pregledovanji in imenovanji v razstavo poslaniga sadja kmetijski družbi práv pridno pomagal. — Gosp. pater Benvenut, pridni delavec v nogradi Gospodovim za dušno in telesno osrečenje človeštva, so poslali v razstavo veliko jabelčnih plemén iz svojiga rojstniga kraja v Stražiši, in pa iz Teržiča. — Gosp. Andrej Fleišman, vertnar c. k. Ljubljanskiga botaniškiga verta, so dali iz tega verta razun kutin in papežove, podzemeljske ali laške repice (Topinambur) tudi nekaj smokev (fig), ki so bile letašnji tretji in pa zreli sad nekiga drevesa, ki so ga ranjki gosp. Hladnik — botanikar neumerjočiga imena — tukaj zasadili in ki je le v leti 1834, pa le enkrat, popolnama zrel sad obrodil. — Gosp. Ignaci Bernbaher je dal 3 francoske kosmače; gosp. Pesjak pa Knopovo puternico v razstavo. —

Na koncu razstave nam je poslala modra sadjorejka, gospá Valderavova veliko žlahtnih jabelk in hrušk, ki jih je iz Celovca od vitezov Morovih in pa od žlahtniga gosp. Lanerja dobila, in nam je obljubila prihodnjo spomlad tudi žlahtnih cepičev podati, če jih bo kdo hotel imeti. Naj se tedej vsakteri, tode ob pravim časi, pri nas za-nje oglasi!

Gospod J. Oblak nam bo umetno izrisane podobe vsiga krajnskiga sadja izdelal, de bomo sčasama imeli popolni sadni vert tudi v podobah.

Kar pri letašnji razstavi še nismo dobili, bomo pa v prihodnje dobili, — vsako leto kaj več — in tako je upati, de se bo sadjoreja močno povzdignila.

Poslednjič še enkrat opomnimo, de naj po danim popisu nobeden ne opustí, žlahtnih cepičev pridobiti si. Dr. B.

Dopis iz Gorénskiga.

Hvala bodi Bogu, od vsih krajev slišimo vesélo

novico, de je krompir nehal gnjiti. Od krompirja ljudjé marsikaj perpovedujejo. Tako postavim, mi je néki kmet iz Sévških hribov pravil, de je — kar je tudi v Novicah bilo oznanjeno — lani v Ljubljani slišal, de je za krompir prav dobro, če se njiva v jeseni malo pognojí in preorje. Ta kmet je poskusil, ter se ni kesàl; kér je obilno še precej zdraviga krompirja perdélal. Za druziga kmeta vém, ki ga je skušal iz semena zarediti. Lanjsko jesen je dobil iz semena po grahu debélih zdravih krompirčkov; zdrave krompirčke je pretečeno spomlad vsadil, pa je iz njih trohljéniga krompirja perdélal. Kmetje se letas zlo pertožujejo, de se jim je zató letas velika škoda zgodila, kér so jim zlo pognojene krompirjeve njive premalo vžitka dale. Če bi se permérilo, de bi se drugo leto s krompirjem spét taka godila kakor letas, bi bilo prav, ko bi kmetovavci tistiga Poljanca posnémali, ki je létas o sv. Jakobu med osušen krompir ajdo zabranal, ter je je sédem štantov perdelal. Rés je, de bi znali po tem poti še ob ajdovo seme priti, kér ajda per nas ne obrodí vsako leto; pa sej pregovor pravi, de: kdor ne vaga, je brez blaga. — Répa, zelje in sadje tudi po Gorenskim letas raji gnjije, kaker druge leta, pa vender nismo še od nikodar slišali, de bi se bila komú zavoljo téga kakošna velika škoda zgodila. Čez répo se ljudjé zlo pertožujejo, de je zlo terda in grenjka. — Per nas so kmetje letas po nekterih krajih koroške ajde za seme kupili, in se hvalijo, de je veliko bogateji od domače. Tudi je bila koroška ajda več kakor en téden pred zréla, kakor pa krajnska.

Tisti pridni vinorejic na visoki gori Loškiga kantona, T. Bernik po imeni, ki so ga Novice že enkrat hvalile, je neki letas okoli 3,000 bokalov vina perdelal. Že pred 10. leti sim jez njegoviga vina pokusil. Po pravici rêči, bil je praskovic, de je bilo kaj, tode vender le njemu velik dobiček daje, kér ga na drobno po 8 — 10 krajc. prodaja. Po Bernikovim izglédi so jeli tudi drugi kmetje meline prekopovati in terto saditi. *)

Če človek prigodke letašnjiga leta premisli, bi res kmalo gospodu M. verjél, de letas natora norí. Sedmi dan Grudna je per nas celi božji dan dež šel, kakor de bi ga iz skafa vlival. Osmo uro zvečér se je jelo nad Ilovco vtrinjati in bliskati, kakor je v nar huji vročini po léti v navadi, ter je tréskalo in gromelo — dvé céli uri. Danes pa, to je 12. dan Grudna je šel snég od zore do mraka, kakor de bi bil berače tergal. Dvanajsto uro dopoldne pa je jélo spét nad Ilovco bučati, ter se je bliskalo in je gromélo, kakor bi bilo v pasjih dnevih. **)

Sevčan.

Popis letine na gorni strani Celja, in nektere prijatelske vošila zastran Novic.

(Konec.)

Predlanjskim sim Vas prosil, de bi orla na vsaki list Novic ne dévali več. Pa le tisti vé, kako se reč k reči prileže, ki je uverstovanje celiga dela prevzel. Ko bi se Vi ne deržali stanovitno svoje osnove, bi bile Novice sčasama ko klopčič brez konca ali zmešana štrena. Hvala Vam, de se ne daste več premakniti od enojniga pravopisa. Ko bi ne bil nar bolji sam na sebi, je pa nar bolji zavoljo edinosti in sloge. Ne vém, kaj mislijo eni primorci, ki so zopet začeli vsak po svojim pisati; saj véste, de so se trije novi verstopisi zlegli; za trejiga — nar napčnišiga — bi ne bil zvedil, ko bi mi ne bili Vi blagovolili letas v pokus ga posljati. Dete, dete! kaj bo to? Enakota v obleki in orodji storí vojaške gomile (armade) toliko verle in môčne, in enakota v verstopisi bi dober spéh naši mladi književnosti dala. Želeti bi bilo, de bi se že vsaka slovanska stvar v tem pravopisi pisala, tudi molitevne bukve, kolendri i. t. d. Saj se samo od sebe bere brez vsakiga poduka. „Sveto opravilo“ našiga milostljiviga kneza škofa berejo otroci brez vse spodtike, desiravno imajo šolske bukve še z Bohoričico natisnjene. — Če bo potreba kedaj abecedo kaj popraviti, čakajmo, de zbor učenih jezikoslovcov, modrih glav popravo osnuje; do tistod se pa ne premaknímo od te, ki smo jo vunder enkrat v prid književnosti dobili. *)

Z orlam po tem takim naredite, kakor Vam je drago: vunder ko bi le na samim pervim listi za vpeljevavni obrazčik (vigneto) bil, bi se teško kdo pritožil, zlasti tisti ne, ki komaj pričakajo, de nov list Novic pride. **)

Dalej, kér doklad nihče ne odmetuje, temuč jih vsak da k Novičnim tečaji zvezati, bi bilo dosti, vsako oznanilo le enkrat va-nje postaviti. Doklade bi mislim tekoči broj (številko) Novic imele; postavim: četerta stran novičniga lista bi bila broj 28, bi se pervi strani doklade dal broj 29 i. t. d. Kadar bi se nabralo predmetov za pol pôle, ali kadar bi bilo oznaniti kaj celo sosebniga, bi se pa doklada pridjala. ***) — Le ko pustite vsakimu govoriti po volji, sim Vam svoje dozdéve

*) Bi gotovo boljši storili, ko bi namesto vinske terte kaj druziga sejali ali sadili.

**) Po dopisu gosp. J. K. iz Ovsiš je 7. dan Grudna na Presrenji v Dobravski fari trešilo v hruševo drevó in ga vsiga razneslo; 12. dan Grudna pa je strela vdarla na Dobravi (podfari) v cerkovni zvonik, pa ni vžgala. Vredništvo.

*) Hvala Bogu, de Novični pravopis je že star pravopis, in de se nimamo več za novino bojevati in prepirati. Od vsih strani slišimo zadovoljnost s tem pravopisam in če je še kdo, ki v kakim koti čez njega goderná, naj goderná: vsim ljudém še Bog ne more vstreči. De že tudi kmetam ta pravopis pri branji in pri pisanji gladko od ust in rok gré, se vsak lahko pripriča, če k nam pride, od kmetov poslane dopise prebirati. Če učitelji po deželi zraven starih čerk učencam še teh 6 novih pokažejo, je pa vsa ta umetnost, ktera je nekterim protivnikam tako silno glave belila, pri kraji. — Mi se bomo tedaj vselej stanovitno tega deržali, kar smo po dolgim premišljevanji ali po dobrim sveti umnih in blazih prijatlov za dobro spoznali. Saj imamo vse rodoljubne Slovence na svoji strani! Tudi visoko učeni gosp. profesor Metelko s starim pisam niso bili zadovoljni, torej so v svoji mnogo časteni gramatiki Slovencam nov pravopis na ponudbo dali, kteriga bi se bili tudi mi ročno poprijeli, ko bi bili vidili, de ga Slovenci na Krajnskim, Štajarskim, Koroškim, Goriškim in Istrijanskim hočejo imeti. De smo se tedaj sedanjiga pravopisa prijeli in ga v Novice vpeljali, nismo storili po svoji termi, ampak po občnih željah Slovencov iz vsih krajev in po dolgim dolgim premišljevanji.

**) Vaše želje, perserčni prijatel! so nam ljube, in karkoli moremo storiti, Vam radi storimo, kér Vas odkritoserčniga prijatla in verliga podpornika Novic že davnej poznamo, tode — orla nam nikar ne vzemite. Pod krilam tega orla smo Novice začeli; on je bil naš zvest tovarš ob časi veselja in britkost, kterih se nam nikdar ne manjka, če ravno bravci za nje ne vedó. De bi nekoliko več verstic v Novice prišlo, ko bi orla ne bilo, je res — in de so bravcam Novice tako všeč, de bi zmiraj radi še kaj več brali, nas serčno veselí — ali skorej bi rekli, de bi brez orla Novice nehale biti, kar so dozdej bile. Kar zavoljo orla menj v Novice pride, pa damo obilno na drugi strani v dokladah. — Naj tedaj tudi orel ostane pri starim.

***) Vošila zavoljo oznanil v dokladah poterdimo, kér se tudi nam zoperno zdi, eno reč po trikrat brati. Pa to je že navadno pri oznanilih vsih časopisov in tudi gosp. Blaznik se mora te navade deržati, kér oznanovavci hočejo tako imeti. — Pri ravno ti priliki moramo na znanje dati, de oznanila v dokladah ne pridejo od vredništva, torej tudi hvala in priporočevanje ne: vsak prodajavec tukaj svoje blago hvali in vredništvo ni porok, ali je hvala vselej pravična ali ne. Taka je tudi pri vsih drugih časopisih, ki oznanila v svoje liste jemljejo. Le kar v Novicah in od vredništva na svitlo danih dokladah stojí, za to daja vredništvo odgovor. — Potem takim bojo tudi doklade mogle pri starim ostati. Vredništvo.

odkril; kakor pa kolj naredite, bo práv vsim bravcam, sosebno pa Vašimu iskrenimu spoštovavcu in prijatlu.

—o—

Oglas
milostljiviga Ljubljanskiga kneza in škofa zastran Alojzjevša.

(Konec.)

VI. Uk in vodba izrejencov.

Izrejenci mladenšnice bodo v pričijoče kakor drugi učenci v latinske in modroslovske šole v Ljubljani hodili. Kar pa sicer njih izrejo in izobraženje k duhovskimu stanu vtiče, bo za to vselej vsakdajšnji Ljubljanski škof skerbel, ki bo zraven duhovniga po §. II. k vodbi mladenšnice odločeniga, tudi še eniga ali po potrebi še več duhovnikov ali bogoslovcov izvolil, de bodo z izrejenci vkupej pod eno streho stanovali, per eni mizi jedli, z njimi uk ponavljali, na-nje pazili, njih bogoslužne opravila, ki se z duhovsko izrejo tesno vjémajo, vodili, in izrejence po naznanilih s. Tridentinskiga zbora k lepimu družnimu zaderžanju in pobožnimu življenju napeljevali. — To družno življenje se bo po ukazanim dnevnim in hišnim redu ravnalo. Izrejenci imajo odločen čas za vstajanje in hojo k pokoju, za učenje, za oddiho, za jed in za vsakdanje pobožne djanja, kakor bo vsakdajšnji Ljubljanski škof jim ukazati za dobro spoznal.

VII. Posebne dolžnosti izrejencov.

Posebne dolžnosti izrejoncov sploh naj bojo molitve za vstanovnike in dobrotnike, za žive in za mertve, in sicer tako, de bo per sv. maši v kapelici mladenšnice vsaki dan njih spomin ponovljen in ob odločenih dneh še posebej daritev s. maše za nje opravljena; razun tega pa se bojo še tudi posebne vošila vstanovnikov in dobrotnikov na tanjko spolnovale. — Starji izrejenci bodo mlajšim v pomoč, in z njimi šolske nauke ponavljali, kér je to tudi za nje koristna vaja, de si potrebno urnost in ročnost v učili pridobé. Kér se bo to delo med njih več razdelilo, bo potem takim le clo malo na eniga peršlo, torej jim ne bo to nobena teža, temuč le koristna učiteljska vaja.

Iz te naprave, ki jo škofijski mladenšnici (perderžavši si spremene, ki se bodo po prihodnjih skušnjah poterdile) za zdej mislim dati, bo škofijska duhovšina veliko korist mogla spoznati, ktero cerkev in deržava od tod upati sme.

Kér se bodo le umni, na duši in na telesi nepopačeni mladenči, kteri že v mladih letih nagnjenje v sveto službo v sebi občutijo, v mladenšnico jemali, in v nji, dokler v bogoslovsko duhovšnico ne stopijo, po keršansko in duhovsko učili in gojili, — kér dalje tistim med njimi, kteri se v časi svojiga prebivanja v mladenšnici neperpravne ali nevredne za duhovski stan pokažejo, se bo kmalo slovó dalo, se tedej smejo iz takiga duhovskiga semeniša le vredni, spodobno izobraženi, v duhovskim poklici dobro uterjeni, za dušno pastirstvo celó pripravni mašniki svésto dočakovati.

Če bi tudi kterikrat kak izrejenec kter drug stan razun duhovskiga utegnil izvoliti, in se cerkvi, ktera ga izredí, ne hotel posvetiti, k čimur gotovo ne bo ne siljen ne prigovarjan, mu bo v mladenšnici prejeta pobožna izréja tudi v posvetnim stani k pridu prišla; zakaj v vsakim stani je božji strah, véra, lepo zaderžanje, pridnost, pokoršina, zvestoba v poklici in ljubezin do reda, k čimur se izrejenci mladenšnice napeljujejo, potrebna reč, in takó bo ta naprava po takih izrejencih clo k občinskimu pridu človeške družbe koristno pomagala. Od druge strani pa se mora blagorejna za uboge mladenče, brez ktere bi marsikteri iz med njih ne mogel v šole priti, visoko vredna naprava dobrotljivosti in ljubezni imenovati, po kteri se bo tudi prihodnjič kakošno pomanjkanje mašnikov nar bolj gotovo odvračati zamoglo.

Vse to premišlivši menim, de smem gotovo upati, škofijska duhovšina bo to moje povabljenje k podpori škofijske mladenšnice veselo sprejela, in z menoj združena k Očetu nebeškimu klicala, de nam On s svojo pomočjo to blago delo berž berž dopolniti dodeli v čast svojo in v prid Ljubljanske škofije.

Iz knezo-škofovskiga sedeža v Ljubljani 29. Kimovca 1846.

Anton Alojzi s./r.
knez in škof.

Parkeljne v černe bukve.

Zlo je razširjena gerda in škodljiva navada, de zanikerni potepuhi in hudobni malopridneži različne šeme in strašila na svojo nespametno glavo in na svoje serboritno telo o s. Nikolaji obesijo, ter tako zvečér po hišah rožljajo, pametnim ljudém nepokoj delajo, otrôkam pa grozo in strah zavdajajo. Semtertje je slišati, koliko nedolžnih otrok so taki tepci ali umorili, kér je namreč otrok od strahú zbolel in umerl, ali pa za celi čas njih življenja nesrečne storili. Zamogli bi nektere napake in hudobije tacih strašil in vlačugarjev tukej pripovedati, de bi bravcam lasjé kviško vstajali, tode prepričani smo, de je več tacih bravcam samim znanih; torej samo prosimo starše, kterim je življenje, zdravje in sreča njih otročičov mar, in pa gospodinje, kterim je skerb malih šolarjev zročena — prosimo jih per njih vésti in per sreči ljubeznjive, nedolžne mladosti — naj tacih divjakov ne pušajo v hiše! Če vam nadlego delajo, z burkljami jih spodíte! ali z gnojnico jih políte! še boljši pa storite, če kakiga mestniga služabnika pokličete, de se jih bo usmilil, ter jim v kraji, ki ni ravno prijetin, lahko noč perpravil.

Poslednja opomba.

Današnjimu listu je perdjan: zavitek Novic, zaglavni list, kazalo sostavkov in pa imenik vsih prejemnikov Novic. Zopet je njih število veči kakor lani — in kakor nove naročila kažejo, jih bo pa prihodnje leto še več. Vidi se, de se je zopet nova ljubezin do miliga materniga jezika vžgala. Veseliga serca tedej z Vodnikovimi besedami od dragih bravcov slovó vzamemo:

Veselo se kaže nov letašnji dan,
Nam serce ne laže ne letas ne lan.

Vredništvo.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 23. Grudna. gold.	kr.	V Krajnju 21. Grudna. gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	29	2	47
1 » » banaške	2	51	2	42
1 » Turšice	1	28	1	36
1 » Soršice	—	—	1	56
1 » Rèži	1	45	1	46
1 » Ječmena	1	15	1	30
1 » Prosa	1	16	1	22
1 » Ajde	1	9	1	11
1 » Ovsa	—	54	—	52

Cena prešičev v Krajnji — čez 2 centa 6 krajc. in pol, funt; pod 2 centama pa 5 krajc. in pol. — Špêh brez kože 17 gold. in pol, s kožo pa 16 gold. in 10 krajc. cent.

☞ *Zavoljo praznika v sredo bo prihodnji list še v torek na svitlo dan.*

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*